

Comit'ia Redactorului

Cancellari'a Redactiunii

Trat'ia tragatoriului (Lob-
vesutoza), Nr. 5.

Articolele nefrancate nu se voru
primi decutu numai de la corespun-
denti regulari ai „Federatiunii”.
Articolele tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va essi Joui-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenu.

Pre trei lune 5
Pre siese lune 10
Pre annulu intregu 10

Pentru Romanii:

prea-intregu 30 Fr. = 26 lei
„ 6 lune 16 „ = 14 „
„ 3 „ 8 „ = 8 „

Pentru insertiuni:

10 or. de linia si 30 or. taos'a tim-
brale pentru fiecare-care publica-
tiune separatu. In loculu deschis
20 or. de linia.
Unu exemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la diurnulu politicu

FEDERATIUNEA

care cu inceputulu annului
1873.

Intra in alu VI. annu allu esistentiei salle,
si vaapare de doue ori in septemana, **Joi-a**
si **Dominec'a** dar' in formatu mai mare,
avenlu patru columne pre una facia, era
pretulu de prenumeratiune este:

Pre annulu intregu 10 fl. v. a.

6 lune 5 „

3 „ 3 „

Pentru invetiatori si satesci:

Pre annulu intregu 8 fl. v. a.

6 lune 4 „

3 „ 2 „

Pentru Romanii si tierrele straine:

Pre annulu intregu 26 Lei noii.

6 lune 14 „

3 „ 8 „

Redactiunea.

Pest'a, 13./6. Jan. 1873.

In siediint'ia de asta-di a camerei
deputatoru Ungariei se incepe discus-
siune generala asupra bugetulu

si asupra stazei d'iu ne-
negotiat'ia eccl'ia d'iu pucinele resul-
tate alle negotiat'ioniloru Dlui Kerka-
poli cu Banc'a de Vienn'a, in fine d'iu
conduit'a Lonyaisiloru judecandu lu-
crulu, desbata le nu voru decurge cu
acea si iut'ia ce se acceptasse
si se facisese inainte de serbatori.

correspondentiiloru intre
Kerpoli si Banc'a nat. de Vienn'a
si invrsionatu multu spiritele si ace-
tanvesiunare ajunse la culme prin
mercele fallimente ce se attribues
cunurii si numai restrictiuniloru de
credituce Banc'a nat. de Vienn'a le
fa cu scopu d'a exploata in folosulu
si neavorabil'a situatiune a institute-
loru de creditu alle Ungariei, depen-
diti pana acum de la bunu placulu
notiloru Vienesi. Diurastic'a ung.
innontiesce pre Kerkapoli ca ar fi
negotiatu cu multa usioretate cu dom-
ninenti, ca-ce acesti-a nu urcara sum-
m. dotatiunii pentru banc'a fil. a Un-
grii in proportiune de 38 : 32, ci
ddera una dotatiune de 4 milioane,
cea ce pre departe ma. si astfelu
caumitate pecuniara domnesce ca mai
nainte in Pest'a, si Vienn'a appesa
candu vre a supr'a Pestei, tragandu
folose immense d'iu strintoria in carea
se afla si vegetedia de cati-va anni in
voce. Ungaria cere cu voce innalta
„Banca propria.” Lucrulu inse este cam
cu anevoe, ca ci la 1867, cu occasiunea
pactului dualisticu, mai multe cestiuni
s'au trecut cu tacerea, numai ca pac-
tulu se se inchia mai cu inles-
nire intre acestea nu cea mai mica ci
chiaru un'a d'iu celle mai delicate este
si cestiunea baneci nat. de Vienn'a,
respectivu, celle 80 milioane ce statulu
deoresce baneci despre cari nu s'a fa-
cti mentiune neci repartitura, apoi
cesti a se mai adauge si cestiunea
civil-giului datu ge guvernulu aust.
ncei nat. de Vienn'a, care privile-
mai tiene inca cati-va anni, si pa-
atunci este cu anevoe a schimb'a
ea lucrurilor. Tote acestea si apoi
pitolu permaninte, progressivu, a-

coperitu totu numai prin noue impru-
muturi, voru atitia carbuni in capulu
Dlui Kerkapoli, dandu-i de lucru a se
apper'a pentru peccatele altoru-a. Mai
bine de 40! oratori sunt inscriisi
se ide cuventulu a supr'a bugetulu.
— Resultatulu probabile va fi ca
lungindu se sterpele discussiuni in-
terminabili, timpulu va tacé si trece,
catu pre patrariulu viitoru guvernulu
neavendu bugetu votatu, va cere era
indemnitate si camera va fi silita a
i o da. — In locu de secce dispute,
guvernu si camera, aru face bine se
meditatie in fine a supr'a modulu d'a
regula starea financiara a tierrei, ca-
ce asiá precum mergu lucrurile de la
inchiarea pactului dualisticu, tierr'a
merge dreptu spre ruina. — S'a do-
veditu prin cifre ca administratiunea
centrale (ministeriele cu nenumeratele
sinecuru) apoi administratiunea justitiei,
cea politica si financiara este in Un-
garia neasemenatu mai scumpa pre
candu totodata este si neasemenatu
mai rea! de catu in Austria Cislai-
tana, unde a fara de acest'a pentru
instruatiunea publica si pentru commu-
nicatiune se spesce mai multu de catu
in Ungaria, si in fine se nu nitamu
unu momentu de mare importanta ca
isvorele principali alle venituriloru
Austriei cislaitane provinu d'iu buna-

stare populara si economica, urmare
nu appesa, ca la noi in Ungaria, ca-
pitatulu poporatiunii. La aceste se mai
adaugemu ca spelele de pereptiune
si de administratiune a d'ariloru sunt,
in urmare mai bune administratiuni,
— cu multu mai pucine in Cis-
catu in Translaitania.

De alta parte inse sarcina detorle-
loru de statu este mai usiora in Un-
garia, sum'a procentuale pentru appe-
rarea commune este mica, perceptiuni-
le d'iu vendiarea bunuriloru statulu
nu se spesescu in asiá mare mesura
ca in Austria spre acoperirea lipse-
loru currente, prin urmare modulu de
a regula financiele ar fi mai cu inles-
nire, daca guvernulu ar pricepe si ar
vre, aici dara este peccatulu si greu-
tatea lui indita. Guvernulu Ungariei
are grea detorintia de implinitu, ellu
trebue cu una ora mai nainte se caute
seriosu mediuloce de indreptare, cu
atatu mai vertosu, ca-ce in Ungaria
principali factori ai venituriloru sta-
tulu nu potu fi basati pre bunastarea
poporulu, ca ce acest'a este deplorabi-
le, deci nu prin urcare d'ariloru, ci
prin reducerea speselor, prin economi-
scrupulosa si prin drepta impartire a
d'ariloru, se va vindecá reulu de care
suffere tierr'a. Parintii patriei a supr'a
acestoru-a se meditatie si nu si fre-
mente capetele cu illusiuni de a car-
ricá Ungaria de putere mare Europeana.
Se nu uite fabula broscii cu boula.

Nouele ocupatiuni, alle Russiloru
in interiorulu Asiei, estinderea si pana
acum nemarginita a imperiulu rusescu,
dar mai allessu apropiarea margi-
niloru lui de possessiunile asiatiche alle
Angliei, au desceptatu in fine ingri-
rile acestei-a si d'iu caus'a resbellului
Russiei cu regele de Chiv'a tote dia-
riele anglesesci fecera atata sgoniotu,
catu lumea incepusse a vorbi despre
eventualitatea unui resbellu imminente
intre Russia si Anglia, ca despre unu
lucru certu. La atata inse n'a ajunsu
diferentiele. Diariete anglesesci sunt
dedate a face mare larma spre a infr-
ca pre contrari cu larma, Russii inse

nu se temu de vorbe, fia catu de vio-
lente, ci numai de putere superioare po-
terei loru, si de atare considera inca
d'iusii pre betran'a Anglia, ceea ce se
vede appriatu d'iu grab'a cu care gu-
vernulu rusescu, — probabilmente
la reclamarea Angliei, — tramisse cu
missiune straordenaria pre D. Siuva-
lovu la curtea de London, spre a da
guvernulu Britanniei assecurarile ne-
cessarie pentru inlaturarea presuppu-
neriloru sinistre, ce pote au prinsu
radecine. Diurnulu „Observer” credea
ca D. Siuvalovu ar' fi avutu mis-
siunea d'a negotia unu proiectu
de casatoria intre celle doue fami-
lie domnitorie, dar' acest'a nu s'a
addeveritu, d'iu contra cercurile bi-
ne informate d'iu Berlinu, unde Siu-
valovu, reintornandu d'iu Anglia, pe-
trecu cate va dille, au affatu, ca mis-
siunea acestei persone de incredere au
fostu d'a molcomi pre Anglia in pri-
vint'a intentiuniloru ce Russia urma-
resce in Asia centrale.

Deslucirile si assecuratiunile ce D.
Siuvalovu fu insarcinatu a le da sunt
precum se affirma, astfelu, catu nu
lassa neci una indoiela despre sincer'a
dorintia a Russiei d'a sustiene si d'a
consolidá buna intell'gere cu Mare-
Britannia. De ocandata dara periculu
resbellului ar' fi inlaturatu, cu tote ca
diplomati

are, atunci porta cutitulu sub toga.

Camer'a reprezentatoru Ungariei.

Siediint'ia de la 13. Jan. 1873.

Presiedintele Bitto deschide siediint'ia
la 10 ore.

Iosifu Madarasz intreba pre minist-
trulu de interne, ca are de cugetu a presintá
unu proiectu de lege despre introgirea legii
electorali d'iu 1848 si prin acest'a a pune ca-
petu apucatoriloru de tota natura, cari peri-
clithia libertatea de alegere.

Ludovicu Kármán interpedia pre
ministru pentru aperarea tierrei, ca luat-a
dispusetiuni si mesure, ca armata pentru ape-
rarea tierrei (honvedii), in casu de mobilisare,
se fia prevediuta cu pusce, munitiune, vest-
minte, armatura si ca toti acei factori, cari
facu una armata capace de lupta sub ori-ce
impregiurari se fia pregatiti, la indemana si
impartiti fia-care la loculu seu asié, ca mobi-
lisarea se se face in ordene, iute si siguru?

Camer'a trece apoi la ordenea dillei si ac-
cepta fara modificatiune proiectulu de resolu-
tiune, presentatu de Lonyay inca de pre tem-
pulu candu era ministru presiedinte si in ur-
ma scandalulu cu Csernatony. Fiindu ca atun-
ci lam publicatu in totu cuprinsulu seu, acumu
amintimu numai atat'a ca acesta proiectu de
resoluitiune tratedia despre insarcinarea comis-
siunii financiare d'iu partea camerei, ca se
examinedie tote socotelele d'iu 1869—1871
respective repportele curtii de contabilitate
relative la aceste socotele, precum si obser-
vatiunile guvernulu in acesta privint'a si apoi
resultatulu se-lu asterna camerei spre apro-
bare.

Urmedia proiectulu de lege despre aplica-
rea in functiuni a subofficieriloru cari au ser-
vitu in armata mai multu tempu. Dupa una
scorta desbattere generala proiectulu se pri-
mesce spre desbattere speciale si cei de antai
siete paragrafi se accepta parte fara, parte
cu neinsemnate modificatiuni. — Sied. se re-
dica la 2 ore.

Siediint'ia de la 14. Jan. 1873.

Presiedintele Bitto deschide siediint'ia la
10 ore d'iu di si, dupa verificarea processu-
lui verbalu d'iu sied. precedentu comunica ca-
merci, ca contra deputatulu Alessandru Má-
day, alesu in cerculu superioru allu districtu-
lui Fagarasiu, a incursu unu protestu, care
la tempulu seu se va da prin tragere de
sorti unei comisiunii judiciarie.

Eduardu Horn adressedia ministru de
financie doue interpellatiuni; prin cea de an-
tai intreba pre ministru daca are de cugetu
se face unu conspectu generalu despre per-
ceptiunile si erogatiunile annulu trecut. A
doua interpellatiune se referesce la nisce note,
cari au esitu la lumina in dillele acestea, si
cari, se dice, ca s'ar fi schimbatu intre gu-
vernulu magiaru si directiunea baneci nationale
de Vienn'a in cestignea baneci unguresci.

Camera trece in fine la ordenea dillei si
continua desbatterea a supr'a proiectulu de
lege despre aplicarea sub-officieriloru, care
proiectu se accepta cu pucine modificatiuni.
Siediint'ia se redica la 2 ore.

Siediint'ia de la 15. Jan. 1873.

Dupa ceremoniele indatenate, Ignatiu
Helfy presenta in numele seu si allu ami-
ciloru sei de principie unu proiectu de reso-
lutiune, care in partea sa essentiala suna ast-
felu:

Considerande rãure pre terrenulu politicu,
tiene inca cu pertinacitate la impacatiunea de
la 1867, carea impedeca inffiorirea statulu
ungurescu; considerandu ca promissiuinea gu-
vernulu, d'a desdauná tierr'a pentru drepturile
perdute prin redicarea bunastãrii materiale si
intellectuale, nu s'a implinitu si nici ca se
pote sperá ca se va implini; considerandu ca
guvernulu s'a oppusu totu-de-un'a, candu se
cereá investigatiune contra procederei salle in
affacerile financiali; considerandu mai departe,
ca procederea guvernulu facia cu Croatia a
produu in tierrele appartienetorie de Ungaria
numai confusiune si irritatiune; considerandu
ca justitia nu coresponde recerintieloru, ca
tote reformele se facu in directiune illiberale
si ca introducerea cununii civile si a liber-
tãtii religionari, stergerea monopolulu de
tabacu si a beneficiiloru regali se amana pana
la calendele grecesci, — subsemmatii n'au
incredere in guvernulu si roga camera ca se
enuncie prin concludu, ca respinge bugetulu
presintatu de guvernulu.

Acestu proiectu de resolutiune se va pune
la ordenea dillei de-odata cu bugetulu.

Iosifu Madarasz intreba pre minist-
trulu de financie, daca notele publicate de
banc'a nationale d'iu Vienn'a si schimbate in
affacerea baneci sunt genuine seu nu? La
casu se fia genuine, cugeta dlu ministru se
intrerumpa ori-ce legatura cu acellu institutu,
care prin limbagiulu seu a vatematu in mo-
dulu cellu mai nesocotitu si pre ministru, si
onorea tierrei represitate prin elu, si apoi se
nisuesca a infintia una banca nationale un-
guresca?

Camer'a trece apoi la ordenea dillei si
dupa altele ie in desbattere speciale proiectulu
de lege despre acoperirea contingentulu de
cai necessariu pentru armata in tempu de
mobilisare. Proiectulu se accepta nescirbitu
pana la §. 8. inclusive si cu acest'a siediint'ia
se redica la 2 ore d. m.

Siediint'ia de la 16. Jan. 1873.

Presiedintele deschide sied. la 10 ore si
25 minute si dupa verificarea processulu ver-
balu d'iu siediint'ia trecut'a anuncia mai multe
petitiuni, cari se trecu la comisiunea peti-
tionaria.

Géza Lükó intreba pre ministru de

cultu dacă are cunoștința despre împregiurarea, că episcopul de Rosenau, Georgiu Schopper a publicat în dieceza sa dogmă infallibilității, ignorând cu totul jus placeti, care în Ungaria se afla în vigoare? Dacă are cunoștința, apoi ce măsură cugetă a lua față cu acestu fapt?

Cameră trece la ordinea zilei și continuă dezbaterile a supra proiectului despre procurarea cailor necesari pentru armata în timpul de mobilizare, care proiectu se acceptă întregu cu unele modificări necesare.

Urmează raportul comisiunii centrale despre acei doi paragrafi ai proiectului de lege pentru coloniști, cari s'au lăsat în suspensiu și s'au retransmis la comisiune spre a-i formula de nou. Ambii paragrafi (14 și 25) se acceptă în textul formulat de comisiune.

Sedintă se redica la 12 ore 20 minute.

Clusiu, în 26. dec. 1872.

Multă stimată dle red.!

Au trecut vreo câte-va luni, de când d'în mai multe împregiurări neateritoriale dela mână, nu v'am comunicat chiară neciu neci de interesu școlasticu, neci baseresescu și neci politicu. Cu toate aceste materialu asi fi avutu și încă în abundență. Pentru acea conformu parței date, nevoindu a abuză de bunetea contra mea aretată, am măsurat poterișu și debilei mele penă de cari dispun, me grabescu de asta dată a împartasi on. publicu unele schitiuri d'în cele esperiate în acesta capitală cu respectu la afacerile noastre școlare, basericesci și politico-nationale, pentru că d'în acesta scurta revista se va convinge ori-care d'întră stimată cetitori ai pretiutului diariu „Fed.“ despre starea activă sau inertă a inteligenței noastre române d'în comitatulu Clusului.

Mi încep împartășirele mele cu politică, de și me cam temu de acesta monstru-a idea. Unicul tereu pre care ne mai potemu mispășii de și amu chiaru liberu, dumembri în comitele comitatense. Aici dacă am fi și noi reprezentati pre bas'a dreptății și egalității, nu pote face forte multu cu respectu la buna starea noastră materiale și intelectuale. Pre langa totă vitregitate a legii în sensulu carei-a e infintiată acesta instituție de reprezentare, totu și de și în minoritate — dacă membrii romani sunt activi, inspirati de simțiminte adevărate nationale și dacă că atari nu lasă neci o ocaziune ne folosita față cu apărarea intereselor noastre politico-nationali, atunci în sesiunile acestor comite-

te se mai casciga cellu pucinu d'în secure toporice, seau cellu pucinu ni-se da prelegiu spre a ne manifestă nemulțumirile provenite d'în nedreptățile, ce ni se facu într'o privință seau în alt'a d'în partea șuprematizatoriloru nostri.

Spre ilustrarea acestei asertiuni voiescu în cele următorie a descrie celle 3 ședintie ale comitetulu comitatense ținute în decursulu anulu 1872. Într'un'a d'în aceste ședintie d'întră membrii romani au escelatu DD. G. Popu prot. gr. cat. d'în locu, V. Rosiescu prot. gr. or. și D. Leontinu Popu. Celu d'ântanu a facutu o motiune, ca d'în partea comitetulu cottense să se faca una reprezentatiune către ministeriu pentru-că universitate infintada în Clusiu se fia paritetica.

Întru cătu s'a satisfacutu d'în partea regimulu măgiaru acestei dorințe prea juste a romaniloru scimu cu totii. Alu doilea D. protop. a propusu că de alta dată rescriptele ministeriale să se citească în sesiunile comitetulu și în limb'a romanesca nu numai în cea unguresca, pentru că se le pricepa toti membrii romani; și D. Leontinu Popu prin una cuventare meduosa spriginu propunerea anterorbitorulu seu.

În ședintia d'în iuliu a. c. D. L. Vaida neobositulu nostru barbatu pre carele dreptate unguresca lu asiedia în florea activității se lu în stare de disponibilitate, ba chiaru cu durere am intiellesu că dora se fie și pensionatu, a datu în scrișu una opiniune separată, în care a aretat cu amenuntulu cătu de asupritoriu și neconvenibile e cu ecuitatea și egalitatea art. de lege 42 d'în 1870 despre organizarea municipalorulu, rogandu-se totu odată, că priu una reprezentatiune comitetulu să intre în ministeriu, ca acea lege să se modifice în sensulu egalei îndreptării și a dreptății. Acesta opiniune a fostu spriginu de toti membrii romani, și s'a altaturat la protocolu. Totu atunci și totu acellu d. L. Vaida a propusu, ca de-ora-ce la noi e și limb'a romana e limb'a protocolaria, ast'a să se aduca la cunoștință toturor municipalorulu, unde șiedu și romani, ca apoi totu și romanesce. Acest'a s'a și primitu. Dar' că să se pota scîi că ore efectui tu-s'a în urmatori'a ședintia propunetiurulu a facutu interpelatiune, că efectui tu-s'a seau ba? La acest'a notariulu primu d. N. Gyarmathi i-a respunsu acolo în ședintia publică cum-că s'a efectui tu incunoscintiend-se comitele respectiva că la noi limb'a protocolaria este langa cea unguresca și cea romana.

Între sesiune a comisiunii permanente totu L. Vaida a propusu, că de-ora-ce sunt o multime de exemple, cum-că oficialii cottensi

nu respectedea prescrișesele legii despre egalitatea nationale, și în afacerile lor oficiose cu partide romane, nu se servescu de limb'a romana, comitetulu cottense se hotaresca că se fia invitati toti oficialii cottensi, ca cu totă stricteti'a se observe legea de nationalitate. Dar' rogandu-lu pre laudatulu domnu că propunere se nu faca că se vena în ante în ședintia comitetulu, a retras-vo, că-ai altu cum ar fi trebuit să se proceda în contra toturor oficialioru, pentru că au calcatu legea chiaru în comitatulu acest'a, unde pana acum s'a respectatu în catu-va și nationalitățile. Acest-ua inse numai dupa acea si-a retras-vo, după ce v-comitele d. Macskási, a promissu dlui propunetiurulu, că dlui se va igrigi că de acum în ante limb'a romana se fia respectata. Că — acesta promisiune cu atatu mai sigură se se realizedi, d'în acestu motivu d. propunetiurulu rogatu d'în tote părți, ca acesta propunetiurulu impreuna cu toti membrii romani au predatu v. comitelu una petitiune scrisă de toti membrii romani lui comitetulu, în care se cere, că să se faca dispozițiuni, că limb'a romana se fia întrebunțiată în tote acele afaceri, în cari după lege e de a se aplecă. În urmă a estora apoi s'a sciricitu că facutu s'a destullu acestei rogari d'în partea d. v. comite, și de-ora-ce s'a vediatu la cancelaria tabele de abateri, unde chiaru unu jude proces. unguru Gyulai cu martori romani a luat protocolulu romanesce, cu sassi nemțiesce și cu unguri unguresce, d. L. Vaida în ședintia urmatoriă a comitetulu cottense a multamitu publice dlui v. comite, că a facutu dispozițiuni despre observarea legii de nationalitate. Ast'a a facutu-o parte că se se vedea că nu numai ne sfedim cu ei, ci candu vedemu ecuitate suntemu recunoscatori, era de alta parte, pentru ca se veda, că noi romani nu amu întrelasatu a ne interesă de limb'a noastră. Totu în ședintia d'în iuliu a. c. și totu priu d. L. Vaida s'a facutu și acea propunere, ca d. v. comite în provocările sale îndreptate către membrii comitetulu cottense pentru infaciōsiare la ședintie, se scrie mai detaliat, că cu obiecte se voru pertractă, era nu numai titlu obiecte de d. v. facerea drumurilor etc., etc., ci deosebitu că aici seau acolo drumulu aici seau de colle etc. etc., ca așa mai multi voru veni la ședintie d'întră membrii comitetulu și voru fi mai bine pregatiti la o consultare despre aceste cestiuni. S'a rogatu și pentru aceea, că provocările la membrii romani se fia romanesce. Acest'a s'a și primitu de comite și de atunci totu romanesce se scrie la membrii romani și obiectele de pertractare sunt cu ceva și mai bine specificate în provocatoria.

În ședintia d'î 2 și 3 dec. a. c. fiindu

pre tapetu cestiunea organizării comunel totu desu-amentitulu d. L. Vaida a predatu motiune în scrisă în carea a aretat că de neconvenabile cu ecuitatea și egal'a îndreptate și cătu e de asupritoriu pentru noi virilismulu s'a introdusu încă și în com. A aretat detaliat, că prin acest'a și prin decisiuni ale legii despre organiz. municipioru și a comunelor noi atatu în comite cottense, cătu acum încă chiaru și în comonali în cele mai multe locuri, vomu maiorisati prin o minoritate, și că influința noastră se face illusoria, seau în casulu ce mai bunu, se reduce la minimulu; s'a rogat deci că să se faca una reprezentatiune, cu art. de lege 42 d'în 1870 despre organizarea municipalorulu despre cari am amentitu mai susu, și art 18 d'în 1871 despre organizarea comunelor să se modifice — lapeda du-se d'în instituțiunea virilistiloru tote puncte cari nu consuna cu egalitatea de dreptu.

Comitetulu cottense a reieptatu acesta motiune, pentru că comitele șupremu o dispuș ar fi trebuit să se fia predatu presiului, și se o predee în ședintia comitetulu.

D. L. Vaid'a a reflectatu că de presid se pote privi și v. comitele și că chiaru acei a i a admanuatu încă cu 48 ore în ante ședintiei. Dar după ce a vediatu că totu-s'a reiepta s'a sculat și a dispuș: „Bene dara, cum ieu voi'a de a predă acesta motiune chiaru în ședintia publică a comitetulu în mână D. Vostra dle comite șupremu, rogandu-vă că să se iee sub dezbateri în ședintia ordinară pro-sima.“ D. prot. V. Rosiescu a pre datu o motiune în privința repartitiune factia de faceria drumurilor, ca aceea să nu se f. cadă după fumuri și după vite, ci după contribuțiune essarindandu-se prin licitatiune minuenda

Propunerea sa și-o motivat'o priu o vorbir mai lungă. Acesta propunere a spriginu d. L. Vaida, ar e vediatu că nu se partinesce s'a școlatu și a dispuș că acesta propunere merita să fia studiata de amenuntulu prin urmare ar debui să se incredenteze comisiunei permanente spre opinare, a refutatu părerea contrariloru, cari țieneau, că acesta cestiune fiindu una cestiune de țiera și că s'ar potă școlatu în dieș, provocandu-se însuș la §. 1 alu legii despre organizarea municipalorulu după care comitetulu are dreptu de a consultă și de a petitiună în fia-ce cestiune. Cu tote aceste inse acesta propunere a cadiatu per maiorati. Motiunea dlui L. Vajda au spriginu toti romani și au și subscriș-o, anume: dd. G. Popu, V. Rosiescu, G. Ch'a, T. Hossu, J. Petranu, J. Hossu, A. Isacu, L. Popu, I. Stupinenu, A. Truti'a, A. Popu, L. Popu, I. Vajda sen., D. Danciu, A. Romantianu, G. Nestoru și N. Cotisielu. Mai tardu fi-

FOISIORIA

Rom'a, 24. dec. 1872.

Cerulu seninu, clim'a temperata, natur'a in floritoră, atmosfer'a in balsamata de odorulu svavu alu citroneloru și pome. antiloru; dar, mai allessu insemnetatea morala, atragerea misteriosa ce essercita asupr'a paporaloru, aduna multime numeroasă de straini, cari dorescu a petrece zile de erna în Urbea-Eterna și a gustă, a se nutri de plăcerile și magnificenti'a ei. Stradele, gradinele artificiose, museele, galeriele, locurile monumentali sunt pline de Ispani, Franci, Angli, Germani, Slaci, cari toti, contempla cu atatu aviditate cătu omulu stă să credia, că voiescu a duce cu sene totu ce vedu.

Essu de multe ori la preambulare, cu acea speranță că dora voi vedé ore unu compatriotu romanu între atatu multime de omeni. Inse, dorere și mirare, acest'a fortuna încă nu o-am avutu.

Ore ce e caus'a?

Au singuru pentru romani n'are atatu insemnetate și importantia, să-i pota atrage la sene, ca să admire, să o studiedie, cum facu alte natiuni de și neromane?

Nu e, nu pote fi asi! Eu sentiescu cu ce altu spiritu pote petrece zilele sale romanulu în vetr'a strabuniloru săi, și ce simțiminte i insufla glorios'a lui mama.

Vine Anglulu, pentru curioșitatea-i inascută nu-lu lasa în paușă pan'ce n'a visitatu totu ce e demnu de vediatu pe faci'a părentulu. Trece prente tote cu indiferentismu să șepesare, seau cu șuperare și machinire, pen-

tru ce n'are și poporulu seu unu trecut atatu de marețiu și gloriosu?

Germanulu astutu pasiesce mai incolo.

Elu vede în mai multe monumente, esprese fapte relativu la ginte a s'a. Se sentiesce confusu și umilitu, pentru că acelle monumente reprezenta victoriele splendide ale Romaniloru raportate asupr'a rasei teutonice. Se pune în pozițiunea de emulatiurulu, studia cu asiditate totu ce e frumosu în Rom'a, d'în trecutulu seu în presente.

Se șiesce apoi a reproduce, în țiera s'a, Itali'a sub totu respectulu, și bucina că Itali'a antică a reinviatu în Germani'a nouă, și capital'a Bavariei o offeresce lunei sub numele de Rom'a-nouă.

Eu credu inse să prin acest'a procedura șolvesce Romei tributulu de lauda și recunoștință, cellu mai onorificu, pentru că o marturiseșce de maestr'a sa cu care emula, dar ca să o pota întrece nu-i succede neci-decātu.

Romanulu, oh; Romanulu, se afla în condițiuni de totale diverse! Elu debue să șentișca legăturile celle mai sante naturali, ce esistu între fiu și parente, între frate și frate.

Că tenerulu, crescutu departe de cas'a parentieșca e rapitu de bucuria candu passiesse între ai săi; asiă fiii Romei crescuti pre mularile Dunarei sunt incantati de unu simțimintu farmecatoriu la contemplarea Urbei Eterne, ce se redica maiestosa pre șapte coline înante ochiloru loru. Oh ce memoria se infacișiedia mintei unui Romanu intrandū în acestu sanctuaru gloriosulu stramosiloru'sei! Ori unde privește, vede trecutulu seu, citeșce

*) Mai desu încă „Athena nouă.“ Red.

istori'a s'a. Monumentele gigantice, cari pare că lupta cu puterea destructivă a tempuriloru spre a cantă în eternu gloria Romanulu, ei vorbescu la inima cu voce misteriosa, ce-lu mangaia, lu-insufletiesce, lu-rapesce!

Stateam un'a di frumoșă radiematu pre cancellii ce împregiora colum'a maiestosa a lui Traianu, radicata anume spre eternisarea fundatiunei Colonieloru Danubiane. Anim'a mea mi merse în contemplatiunea trecutulu ginte melle redunda de simțiminte misteriose, și pară că unu geniu mi-vorbesce despre una etate fericită și gloriosă a Romaniloru. Dar' presente nu m'a lassatu a me bucură în aceste cugete.

Aici te cunescu, d'șsei, ce ai fostu tu, seump'a mea natiune! Poti stă în comparațiune adi cu trecutulu?

Entusiasimulu inimei melle respușe „poti, de voiesci!“ Preuma atunci asiă adi, o Romane, Roman salus tua, gloria tua!

Capitolulu, arculu lui Constantin, allu lui Vespasianu, Forulu, Colosseulu și alte monumente, ni vorbescu despre etatea de aur a Imperiulu Romanu, candu vulturii Romani portau triumfulu, glori'a și respectulu numelui Romanu între toșe poporale, și aduceau avute și afiniunța de thesanri în casele loru.

Inse tote acesteau trecutulu. Rom'a a cadiatu preda invasiuniloru barbari, și Romanii Danubiani priu acest'a au perdutu centrulu puterii și a gloriei loru. Împregiura i de popore selbatice, înundau Europ'a de mediulocu și meridională, și-a consumatu fortiele în lupt'a gigantica a conservării proprii, fara de a repara altu șeș tagia, decātu essistintia. Pana atunci, în vastulu Europei s'a schimbatu faci'a lucruriloru. Pe ruinele paganismulu s'a

redicatu creștinismulu, cu centrulu seu în Rom'a.

În capitolu se inarbora crucea, și în loculu Colosseulu și a templeloru Dieesci unde se ardeau ecatombe de victime umane, s'a redicatu altariulu spre a offeri necrutatu sacrificiulu de pace între, Dieu și omu. Rom'a a Domn'a lunei și cultiva, însrue pre toti cari se apropia de ea și primescu doctrin'a ei. Romanii d'în colonie, primescu și e religiunea iubirei, dar' continuele ocupatiun strategice nu-li permite a urmai tote inșpiratiunile ei. Abia în d'înco amente că sunt d'în sangele Romaniloru șușoșuni, și frati poporaloru latine, deja în progressu de cultura socială și șcientifică.

Seclulu XI. e una epoca de șplendoru pentru Romani. Marele erou Ioanniciu radice vocea înainte ponteficulu Romanu și ș pronunță în faci'a lunei a fi de „genu ș sange Romanu.“ Pap'a i dă investitur'a de imperatoriu, și numele Romanu devine famosu și gloriosu în oriente și occidente. Dar successorii lui Ioanniciu n'au avutu șpiritul lui

Infinti'a greșimulu, ostilitățile veciniloru i-au devulsu numai decātu de la foculuri loru naturalu, și Romanii era au cadiatu în obliviune.

Invasiunea Turciloru chiami de nou pre Romani în batalia. Ei arreta valoare admirabilă și rechiama a șupr'a sa atentiunea Europei. Se ivescu Ștefanu, Mihai, Corvini, și alți eroi, ca i sunt celebrati de cei mai mari balliduci ai seclulu loru. Rom'a observa cu atentiune

*) Lucrulu cellu mai necesariu pertru noi cu essistentia vomu cascigă tote căte ni lip pescu. Red.

endu vorb'a despre alegerea membrilor insarcinati cu examinarea candidaturilor de notari, s'a fostu decisu că se stă ac sta comisiune dein membri ord. si dein suplenti si unu membru finantialu in numeru de 12 insi. Deintre acesti 12 a vrutu se alege numai 3 romani, pre DD. I. Petranu, Aureliu Isacu că mem. ord., si pre d. Teofilu Hossu că suplentu. La acest'a s'a sculat' era. d. L. Vajda si a dissu, că de si stimeza pre cei 3 si are tota increderea in densii, totusi ar dori că se fie mai multi romani si ca se se alege si de atari membri romani, cari nu sunt amplotiati, ci sunt omeni de totu independenti, a si recomandat pre D. Alesse Popu adv. La acest'a incarnatulu magiaru Gyarmathi Sigmondu a d'isu, că aci nu e vorb'a de nationalitati, ci trebuie să fimu cu privire numai la aceea, că membrii comisiunei examinatoire s' fi apti si calificati. D. V. i a reflectatu dicundu: me indoescu că s'ar mult'amf' dlu Gyarmathi deca cum-va am pune 12 Romani cău de calificati si chiaru doctori in drepturi, asiá apoi D. Alesiu P o p u, totu-si fu primitu de membru ord. Se primí si propunerea Dlui Vas. V a i d a, că concursule pentru notariate s' se publice si in diarele romanesci. — Atát'a pre terenulu politicu. Aci observu inuse, că daca in fia care municipiu cu maioritatea romanescă a poporatiunii s'ar face cellu puciuu atát'a cătu facu membri rom. ai comisiunii centrale d'in comitatulu Clusului, atunci ar mai vedé lumea că romanii se interessedia de caus'a loro natiunale si de affacerile administratiunii publice si atunci caus'a romana ar' cascigá mai multa respectare inaintea dietei si a regi-mului.

(Finea in nr. v.)

Societatea ademica romana.

Sectiunea scientieloru fisico-naturale.

Societatea academica in siedint'a sa de la... a luat' decisiune că pentru anulu 1872—1873 se puna la concursu cestiunile, ce urméza, afectandu p'rtu fia-care recompensele aretate mai josu: 1. Unu premiu de 2600 lei pentru studiulu agricole si economicu alu unui judetiu; 2. Unu premiu de 600 lei pentru flor'a unui judetiu; 3. Unu premiu de 800 lei pentru studiulu si analis'a apelor minerale d'in diece isvore; 4. Unu premiu de 2000 lei pentru confectionarea cartei geologice a doue judetie d'in Romani'a, unulu de d'inceo, si altulu de d'incolo de Milcovu; 5. Unu premiu de 800 lei pentru studiulu chimicu si geologicu alu principalelor localitati, unde se afla

mantinerea Romaniloru, i recunose de sustienetori ai crestinismului in oriente si incita apusenii a le da mana de ajutoriu. Corvinu e cunoscutu in Rom'a ca „Romanu“ si Papii in epistolele si operele loro, i dau titulu de „glori'a ginte Romane“, si „erou allu crestinismului.“

Inse imparechiarile si intrigele greciloru Byzantini au trasu in partea sa spiritulu Romaniloru, si acesti-a, spre nefericirea nostra, gravitau mai multu cătra Constantinopole, decâtu cătra Rom'a.

In annulu 1670, Athanasiu, A. Eppulu Albei-Iulie reconstitue unirea Diecesei salle cu Rom'a. Romanii sunt primiti cu cea mai mare bucuria d'in partea Ponteficiloru, cari punu fondatiuni pentru crescerea unoru teneri in institutele Romane; si noi capet'imu unu Athanasiu II. unu Sincai, si alti barbati bravi si zelosi pentru natiune si beserica.

Piu IX. restabileste Metropoli'a, confirma doue episcopate si pune fonduri pentru crescerea a loro 4. teueri Romani in collegiulu Athanasianu. Memori'a acestoru fapte generose e conservata prin unu monumentu frumosu cu stilu lapidariu in acellu-a-si collegiu, in care sunt inscrise urmatoriele sf're:

PIOIX.PONT.MAX. Religionis Fautoriac Viudici
Qui hierarchia Graeci Ritus Catholici
In Transsylvania Viciniisq. Instaurata, Aucta
Sacrorum Antistibus mage devinctis
Eorum cleri Institutioni consulit fundis a tributis,
Utiquater alumni hoc in collegio gratuito alantur
Moderatore eiusdem Collegii
Ne singularis facti memoria intercidat.
P. An. MDCCCLIX.

Acestu prospectu generalu historicu mi-lu subministra firulu relatiuniloru, cari le-au avutu

petroleu si carbuni fosili in judetiile Prahov'a si Dambovit'a.

Memoriele asupra acestoru lucrari se voru tramite presediintei societati academice cellu multu pana la 1. Augustu, 1873.

Programele detaliate asupr'a coprinsului ce urméza se aiba studiurile cestiunelor, puse la concursu de catra societatea ademica.

I. (Descrierea agricole si economice a unui judetiu d'in Romani'a, impartitu dupa regiunile d'in cari se compune judetiulu.)

Lucrarea va coprinde intre altele: Statistic'a agricole a judetiului, reliefulu generale, aspectulu terenului, cursurile de apa, clim'a, temperatur'a, stagiunile, idee generale asupr'a constitutiunii geologice, terguri, cai de comunicatiune, divisiunea proprietatii si a culturai, munc'a, starea agriculturai, rotatiuni si asolamente, instrumente agricole, fenetie, animale domestice, culuri arbustive, arboricultur'a, industrii agricole, amelioratiunile deintrodusu in agricultur'a judetiului, o charta a judetiului pre care s' se insomne diferitele regiuni agricole cu descrierea loro sumaria.

II. Flor'a unui judetiu alu Romaniei.

Autorele va alege pe cătu i va stá prin p'ntintia unu judetiu, care va coprinde campie, deluri si munti, séu numai campie si deluri, cu tote acestea societatea academica va primí si flor'a unui judetiu de munte seu de campie.)

Lucrarea va coprinde: 1. O descriere topografica sumaria a judetiului. 2. Plantele, cari vegeteaza in acelu judetiu, clasificate dupa familie; 3. Statiunea fia-carei plante, adica loculu unde se gasesce. In casulu candu sunt plante cari se gasescu pe munti, s' va indicá inaltimea la care incepu a se intalni diferitele plante, si acea unde inceteza d'a mai cresce; 4. Natur'a geologica seu mai bine mineralogica a pamentului, fara a intrá in amenunte. 5. Intrebuintiarea aceloru plante, cari au ore-care-va utilitate in economi'a agricola, in medicina, in economi'a domestica, seu in industrie; 6. Ochire generale asupr'a distributiunii plantelor in localitate, seu unu sumariu asupr'a geografiei botanice a judetiului; 7. Unu ierbaru, care va coprinde celu pucinu doue tremi d'in plantele descrise.

III. Studiulu apelor minerale d'in 10 isvore.

Partea A. (Operatiuni de procederi de esecutatu la isvoru, la facia locului.)

1. Prinderea gazurilor libere, cari se degagia d'in isvoru (in flacone séu tuburi inchise prin chalumeaux) in numeru de 2—4; 2. Receptiunea apei pentru determinarea

Romanii cu Rom'a de la tempulu descallecarei loro in Daci'a, pana ia diu'a de asta di. Rom'a e magazinulu thesauriloru istoriei nostre, si nu este cine s' le cerce, s' le studie, s' le aduca la lumina! (Voru fi! urmatori d'a lui Sincai se voru ivi de siguru. Red.)

D'in tempii mai recenti, avemu in Rom'a unu monumentu, scumpu pentru totu Romanulu, monumentulu marelui nostru barbatu Innocentiu Miculu, a carui nume e strinsu legatu cu istori'a Transilvaniei d'in secululu trecut. Dupa multe fatige si lupta pentru baserica si natiune, a fostu silitu a-si abandoná patri'a, ei ellu s'a retrasu in Rom'a, unde a traitu pana la capetulu dilleloru salle. E immormmentatu in una baserica frumosá chiamata „Madonna del Pascolo“, inaintea altariului de frunte. In 15. dec. a. c. am visitatu cu pietate acestu mormmentu de martiru si notaiu urmatori'a inscriptiune sculptata in marmorea, ce invellesce mormmentulu:

D. O. M.
Ioanni. Innocentio. Lib. Bar. Clein.
Vallachorum. Graec. Ruth. Et. Rasc.
Episcopo. Fogarasiensi.
Qui.
A. Carolo. VI. Et. M. Theresia Rom. Imp.
Pro. Sua. Ecclesia Suoque. Populo.
Plurimis. Impetratis. Beneficiis.
Provincia. Sancte. Pieque. administrata.
De. Ecclesia. De. Patria. De Principe. O. M.
Tandem. Aetate. viribusq. Connectus.
Cessit. Episcopatum.
Vixit. Ann. . . . [aici e stersu]*)

*) Acestu Epitafiu l'am publicatu alta data dupa una copia primita de la D. Victoru Mi-

acidului carbonicu liberu si semiliberu ale loro combinatiuni dupa metod'a lui Fresenius; 3. Receptiunea apei minerale pentru determinarea corpurilor fixe organice si anorganice; 4. Determinarea cantitativa a acidului sulfidricu si disolvatu, in casulu candu s'a constatatu calitativ'a presintia a lui; 5. Determinarea sulfo-metaleloru la facia locului prin gazometria; 6. Determinarea sulfideloru; 7. Determinarea corpurilor organice volatile (dupa Fresen.); 8. Determinarea séu prinderea apei dupa Bunsen in flacone cu amoniacu, clorcalcium séu clorbarium; 9. Presintia combinatiuniloru de protxid de feru, care trebuie determinatu volumetricesce la facia locului prin impermanganatu de potasa; 10. Determinarea temperaturii in doui diferiti periodi si de trei ori pre dina; 11. Determinarea temperaturii esteriore; 12. Determinarea proprietatiloru fisice; 13. Determinarea proprietatiloru chimice; 14. Analis'a calitativa a corpurilor gazeose, a corpurilor organice volatile si nevolatile si a corpurilor anorganice fixe; 15. Remasiti'a corpurilor fixe trebuie determinata dupa metod'a lui Bunsen (Rosca); 16. Receptiunea si analis'a sedimentului isvorului.

Partea B. (Operatiuni si procederi de esecutatu in laboratoriu.)

1. Determinarea pondului specificu; 2. Determinarea iodului, bromului, clorului pre calea volumetrica; 3. Determinarea gazurilor hidrocarbure, sulfidricae, a azotului, hidrogenului, acidulu carbonicu si oxigenu priu metod'a gazometrica a lui Bunsen; 4. Determinarea acidului sulfuricu si acidului silicicu pre calea ponderabile; 5. Determinarea combinatiuniloru de feru pre calea volumetrica; 6. Determinarea baseloru alcalorulu de pamentu si a causticiloru, spectroscopiccesce, séu pre calea ponderabile séu că a alcalorulu fixe prin volumetria; 7. Determinarea metaleloru dupa metod'a lui Bunsen; 8. Determinarea acidorulu organice séu anorganice dupa Fresenius; 9. Determinarea si calcululu cantitatiloru in totale a corpurilor fixe; 10. Calcululu datelor cantitative a corpurilor in parte si a corpurilor necombinati in cifre originale; 11. Calcululu cantitativu alu datelor obtienute d'in corpii combinati; 12. Calcululu gazurilor obtienute atatu alu celoru libere cătu si alu celoru combinate séu semicombinate; 13. Calcululu corpurilor fixe si alu acidorulu cum si alu gazurilor in compositia, dupa cum se afla contienute in apa, socotitu d'in 100 séu 1000 parti apa, séu doue oc'a; 14. Studiulu terenului séu geologi'a isvorului; 15. Flor'a impregiurulu isvorului; 16. Istoriculu.

IV. Studiulu geologicu alu unui judetiu.

Autorele va trebui: 1. Se faca descriptiunea orografica a judetiului; 2. Se arete ce terenuri si ce etage se gasescu in acelu judetiu, indicandu natur'a locuriloru fia-carui etagiu, si fosilele pre cari se baseza pentru determinarea loro; 3. Se faca o sectiune longitudinaline si alt'a transversale a judetiului, precum si sectiuni de diferite accidinte ale cojei globului ce se potu affá in acelu judetiu; 4. Se faca chart'a geologica a judetiului; 5. Se aduca o colectiune de rocele caracteristice.

V. Studiulu chimicu, geologicu alu principalelor localitati unde se afla petroleu si carbunii fosili, in judetiile Prahov'a si Dambovit'a.

Studiulu petroleului indigenu, pecur'a, sér'a de pamentu, oleiulu terosou-fosile in cea-a ce privesce constitutiunea, compositiunea si proprietat'ile lui chimico-technologice, esplotatiunea industriale impreuna cu derivatele lui.

1. Determinarea proprietatiloru fisici ale petroleului indigenu, comparatiunea cu petroleulu americanu si europenu d'in alte staturi. 2. Ce constitutiune si proprietati au productele de destilatiune si cohobatiune ale petroleului la temperatur'a 120°. Celsius pana la 350°. Gruparea acestoru producte si determinarea cantitativa dupa volumina si procente, aplicatiunea loro. B) Determinarea producteloru licide cele mai volatile, adeca a eterorulu petrolinei, proprietat'ile si aplicatiunea loro. C) Petroleulu indigenu contine parafina? Determinarea cantitativa. D) Petroleulu indigenu contine naftolina? Determinarea cantitativa. E) Petroleulu séu gudron'a (smola) contine producte d'in grup'a alcalorulu monotomicae d'in seri'a 7, adica tenalulu, benzina acidu carbonicu, ferilamin'a. Determinarea loro cantitativa si constitutiva. F) Contine gudron'a de petroleu, inainte séu dupa estragerea parafinei, gaze hidrocarbure? cari se potu intrebuintia ca luminatoriu aeriferu? In casulu positivu s' se esecute determinarea cantitativa si calitativa a acestoru producte gazeose.

Descrierea modului celu mai practiculu a aparatelor de estragere a gazurilor combustibile luminatoire pentru aplicatiunea cá gazu de luminatu aeriferu in industria. Usin'a de gazu aeriferu de petroleu.)

I) Contine petroleu indigenu séu gudronulu de petroleu corpuri de natura desinfectante? in stare natur'a séu dupa ore-care preparare? pentru ca se pota obtiené unu productu ofinu pentru susu-mentionatulu scopu?

K) In ce modu si cu cari midiloco se pote stringe mai completu si mai curendu gazulu fluidu de petroleu inlfacaratu (spre

tia. In urma impartindu beneaventura Apostolica Parentiloru, cuoscutiloru si asupr'a natiunei nostre ne a licentiatu, éra noi rentornaramu, plini de recunoscencia si iubire cătra capulu Basericei, pentru atát'a favore.

Sé dámu una ochire asupr'a starei lucruriloru in Rom'a.

In parlamentu s'a inceputu pertractarea cestiunei, — demultu deslegate — despre ordenile monestice. Resultatulu formale inca nu l'avemu, inse scimu prea bine ce va s' se decida. Pentru Jesuiti se lucra unu proiectu speciale de lege, in forti'a carei aru debuí s' se sterga de totulu, fora a remané ce-va urma a existintiei loro. Am auditu dejá nise brigate assodate de guvern strigandu in gur'a mare: „Abbasso i Gesuiti“, „Morte ai frati“ (Morte Calugariloru) si alte espectoratiuni urite. Aici mi adducu a minte de principulu ce dica, că demoralisatiunea poporului atunci e mai periculosa candu propune de la guvern. Guvernulu actualu allu Italiei, va gustá in scurtu fruptele a caroru sementie ellu iusu-si a seditu in anim'a poporului séu.

Cuscrulu Germaniei Pr. Umbertu inca e aici. Nu se scie precisu ce miue s'au facutu in convenirile acelle curiose d'in Germani'a, inse vocca publica vorbesce despre nise tendintie Germanice in Orientu. Sum forte preocupatu, că Itali'a, sau mai bine dicundu, fractiunea revolutionaria, ce domnesce zadi va fi unulu d'in tradatori Romaniloru si noi vomu affá invenitori in acei-a, de la cari amu asceptatu beutur'a vietiei! Vederemo.

Dandu salutare cordiale fratiloru mei romani remanu in Urbea-Eterna.

Devotu natiunii mele V. . . . L. . . . u.

Obit. IX, Cal. Octobris. MDCCCLXVIII.
Ioannes . . . . (e stersu) . . . . Ortsq.
M. P.

Spiritulu meu érá transportatu la etatea illustrului barbatu, a carui tumba o contemplam meditaundu. M'a petrunsu unu sentiudu de tristétia, de dorere, ce a geneatulu sensulu de insufletire si lupta in urma estinsului. Cadiendu in genunchi, cu lacrima in ochi rostii una ferbinte rogatiune cu pietatea unui fiu, cu devotiunea unui preutu, cu zelulu si insufletirea unui luptatoriu! Fia eterna memori'a practica a dillei acesteia!

Dara lucrulu cellu mai interessante, l'am lassatu in fine. In. a. 9. dec. avui fericirea d'a fi primitu, cu collegii mei d'impreuna, la Sancti'a S'a Pontifice Romanu. Dupa ascultarea Liturgiei, celebrata de insu-si marele Pontifice, ne-a dussu in cabinetulu séu privatu, unde cu una condescendenciatu adevoratu paternu s'a intratienutu cu noi in vorbire, rapindu-ne prin mansuetudinea si affabilitatea ce deobliga pre toti, cari au fericirea allu impregiará.

Unu teneru Romanu i-a presentatu unu donu pretinsu, ce érá una perina de altariu d'in materia de velutu, cosuta frumosu cu fire de auru.

In mediulocu e representatu Rescumpertoriulu in actu de rogatiune in gradin'a Getemianiloru; elaboratu excellentu de broditura cu metassa. Santitate! sa a primitu in manele salle donulu, si facuandu unelle reflexiuni oportune, si-a adussu amente si de filii sei Romani, despre cari vorbiá cu deplina cunoscin-

hali, care observasse atunci că inscriptiunea fiindu pre planulu besericei, se calca si prin urmare literale se sterga cu tempulu. Red.

esemplu incendiului produsu prin acestu corp
a nume fotoger'a, Pinolin'a, etc.)

Condițiunile cele-lalte formali adica de
modulu presintarii manuscriptelor, remanu
acele publicafe degia prin foi si pentru cele-
lalte concursuri ale secțiunii filologice.

Presedinte, N. Cretulescu.

Secretariu generale, V. A. Urechia.
„Romanulu.“

VARIETATI.

*(S ervu glumeti u.) — Doctore
Swift, unu invetiatiu engleze, aveá obiceiul
d'a calletori pre josa si cu una carte in
mana citindu continuu. Adese-ori mergeá pana
in nopte, far' a se oprí d'a manca sau a be-
ce-va. Intr'una d'in dille mergandu d'in Dub-
lin la altu orasiu, urmatu de servulu seu, se
intalni in drumu cu unu seniore irlandese, care
necunoscandu pre invetiatiulu doctore, in-
trebá pre servulu lui, cine este acestu domnu.
Servulu mai totu asié de originale ca si sta-
panulu seu, respunde Irlandeselui: — „Acestu
domnu este decanulu Santului-Petru d'in Rom-
na, pre care lu-servescu pentru peccatele me-
le — Dara unde mergeti acum pre tempulu
acestu-a? — Dreputa la ceriu, fara a ne mai
intorná. Gentilomulu irlandese nu intiellesse
nimicu d'iu acestu respunsu si rogá pre servu
a se esplicá mai bine. — Et bine, domnule,
respunde servulu, e forte lamuritu. Stapanulu
meu se roga si eu postescu. Unde mergu
omenii prin postu si rogatiune?

*(N egru s i r o s i u.) Una domna
ce se sulemená intr'una d'in dille mustrá pre
unu deputatu c'a trecut de la „albi“ la „ro-
rii.“ — D'apoi si dta, respunde elu, mai in
in fia-care di treci d'iu albu in rosu.

*(M ultiamita si ro g a r e
p u b l i c a.) Societatea de lectura pentru
cultivarea si desteptarea poporului rom. d'in
comun'a Beregsenlui carea, d'iu cauza cá statu-
tele asternute superioritatií politicesci nu sunt
inca aprobate, este numai in modu provisoriu
constituita, si ca atare, prin subscripii aduce
multiamita publica DD. Redactori ai jurna-
leloru „Albina“ si „Federatiunea“ si d'incolo
de Carpati DD. redactori dela „Trompeta
Carpat.“ si „Noulu Curieru rom.“ cá-ci avura
bunetatea a tramite gratuitu diarietale
loru acestei societati. Rogamu pre DD. Re-
dactori cari se interesedia de cultivarea ro-
manului respective a plugariului de la sate,
sã aiba bunetatea si pentru acestu annu a
spriginí societatea tramitendu-i diarietale loru.
Asemenea rogámu pre toti DD. a u t o r i
r o m a n i , a doná pre seam'a bibliotecii
plugariloru infintiate aci, câte unu esemplu-
riu d'in operele loru, asemenea si pre alti DD.
insufletiti pentu luminarea si cultivarea ro-
manului de la comele plugului; adress'a este:
„Societatea romana de lectur'a in Bereg-
eu post'a ultim. S z a k á l h á z a , B a n a t u .
Bereg-
eu, in 1. ian. 1873. A. C l e c a n u ,
parochu ca presied. ad hoc allu societ. A n d r e e s c u ,
invetiator. ca not. ad hoc.

*(U n a d e s o p p e r i e e s t r a o r d i n a r a.) Se citește in „City Press“ urma-
toarea descoperire, careia i lassam tota res-
punderea: — Se afla in Muntia scoburosi unu
spatiu de veri-una diece mile, unde aerulu e
asié de curatu, cá nu more cine-va nici una
data, de ca e prin intimplare, cá-ti curá-
entia estrordinaria a atmosferei se oppune la acest'a.
Acolo toti venetori si separatori Americani de
prin prigiuru, se intrunescu in d'ia de 4 Iu-
liu spre a celebra aniversarea in d'e pen-
diintrei. Estaciu acolo unu escelinte pon-
tu cu ghiata, scotendu-o d'intr'una pescera
enoma d'in vecinatate, unde se gasesc in
mari cantitati si in tote se-onite. Intr'una
d'in aceste occasiuni, beura atata, cá consu-
marea cá a una carutia de ghiata, si trebú a
mai t'ante doi Irlandesi a aduce si alt'a.
Se intorsora preste pectuu spaimentati. Sepan-
du ghiati'a gassira una parochia de cisme, ce
accopereau una parochia de picioare si nu cete-
zara a merge mai inainte. Mai multi d'intre
dusti se cobotira in pescera spre a redicá
ghiati', care de siguru nu fusesse derangiata
de veri una cinci-dieci de anni, si reesfra a
desgropá unu omu. Corpulu aveá aerulu asié
de rumenu, cá si candu ar fi fostu viu. Erá
imbracatu dupa mod'a vechia: pantaloni scurti
cu catarama, haina d'in timpurile vechi, si pe-
leria cu coltuni. Pussera corpulu in caruti,

si lu transportara la locul loru de intelnira. Ve-
diendu-lu asié de bine conservatu; multi d'in
separori pretinsera cá nu erá de catu adormitu
si cá daca ar intrebuintá midiloce cuviinciose
ar poté sè-lu reanimaze. Acesta idea li se pa-
rú ridicula; cu tote acestea pregatira una cal-
dura mare, in care pussera corpulu dupa ce
l'au desbracatu, si incepura a-i versá rachi-
u caldu in gura. Preste optu-dieci de minute,
una mare mirare i coprinse. Etta cá ochii in-
cepura a se deschide si muschii feciei a se
destinde. Apoi lu culcara in plapome de lana,
si incepura a'lu frecá cu putere. Preste unu
altu patrariu de ora, vorb'a i reveni, si-in
prea puicu timpu fu cu totulu restabilitu. Lu
imbracara, luá partea sa la buciurile nostre, si
parú pentu nna ora asié de fericitu cá fie-
care dint'insii. Apoi se sculá, si multiamindu-li
de politeti'a loru, dísse cá erá obligatu a-si
urmá callea, si intrebá de calulu seu. „Care
calu?“ „Celul ce l'aveam eri sera“ Nime nu
potéa respunde. „Domniloru, ve rogu, nu me
tieteni in locu strigá elu; am una affacere de cea
mai mare importantia. Procurati-mi unu calu
si vi voiu platí bine. Vedeti cá am bani.“ La
aceste cuvinte scossa unu felu de saculetiu
seau punga plina cu guinee [mo neta engleze]
avendu effigia lui George III. Erá unu mis-
teriu-ce nu-lu potéu petrunde, si curiositatea
loru nu erá mai mica de catu nerabdarea strai-
nului. Vi vomu procurá unulu, daca ni ve-
spune unde avei sè mergeti, respunsera d'insii.

„Vi voi spune, daca mi-promiteti, sè nu me
mai tieteni dé locu“ I promissera. „Me ducu
la armata sè ducu depesiele guvernului.“ „A!
mergi la Florida?“ „Nu, me ducu la***“ „Da-
ca, amice, nu mai este armat'a acolo, si pentu
ce porti acelle haine vechi si ridicule.“ Sum
in puterea d-vostra, dísse elu; nu me voiu in-
josí a mintí. Faceti d'in mine ce veti vol.
Sum officierulu lui George III. si mandru de
a-lu servi. Acestu-a erá adevorulu. Acestu
officieru fusesse tramissu cu una missiune la
câte-va triburi indiene, in timpul resbelului re-
volutionaru, si pre candu se intorcea la a mata
intrá in pescera cá sè adorma. Se facusse nopte
de totu: cadu si perđu ori-ce simtíre, pana
in momentulu candu lu rechiama in vietia.
Fisicii si phisologistii in unire cu una comis-
siune de doctori, au fostu invitati a si dá o-
piniunea assupr'a acestei descoperiri extraor-
dinare.

*(C re a t u r a m i r a c u l o s a.)
Dille trecute s'a potutu vidé aici in Pest'a
productiuna dnisioarei Christina-Emilia (Miss
Christina Milie), seau „Filomei'a cu doue ca-
pete“ Chr. Millie este o parochia de sorori in-
gemenate, copil'a unei slave negre si sa nas-
dutu in 1851 in Carolin'a de nordu (Americ'a).
Mam'a mori immediatu dupa nascerea copilei
miraculose, si acest'a remasse sub crescerea
croprietariului ei, pre tiermuriu fluvialu Missi-
sippi. Mai tardiu fu furata si dussa la Londo-
nu, unde aretata fiindu pentu bani, turulu si-
facusse sume considerabile de parale. Scirea
despre fet'a miraculosa in scurtu tempu implu
lumea si petrunse si la urechiale primului pro-
prietariu allu tetei; care pornindu pre armele
turului lu-prinse, intentá processu, si recascigá pro-
prietatea instrainata. In an. 1871. Dlu Smith,
proprietariulu, dupa ce educá fet'a in musica
si jocu, in care escelie, poru cu ea prin ca-
pitalele Europei, aratandu-o pre bani si Miss
Millie pretotundenea escelia admiratiunea publi-
culu, prin artea si eleganti'a, ce desoita in
productiunile ei de cantu si jocu. In an. 1872.
la repetitele invitari, filomei'a cu doue capete
veni si la Pest'a, escellendu si aici admiratiunea
publiculu si a curtei imperiale. Miss Chr.
Millie este persona duplicia dotata cu tote
membrile copulu; astielu are 2 capete, 4
mani si 4 picioare, tote deplinu d'ivoitate si
miscare propria. Capetele sunt independente si
representa, asié dicandu, doue persone cu unele
insu-fre chiaru d'ff rite. Ast'iu, dupa spressu
unua fetioaru, un'a pare a fi mai in etate;
vocele loru asemenea sunt deosebite; cugetara
independenta potendu fia care conversá de oda-
ta, separatu cu doue persone, despre deosebite
obiecte. Limb'a ioru materna este cea angles-
ca. Statur'a li e mica si sunt ingenenate un'a
cu alt'a numai in partea inferioara a trunchiu-
lui, (la copse) de a colé in susu, totu organis-
mulu este pentu doue fiintie separatu.

*(M e m e n t o p e n t r u g u v e r -
n u.) Diariulu „Hon“ publica mai multi arti-
culi pre interes anti, essiti d'in pen'a dlui
Alessiu Jacobu, despre cestiunea fundulu reg.

Dlu Jakobu, prin profunditatea si impariali-
tatea scrieriloru sale, se vede a cunosce de
aprope si cátu de bine nu numai trebele si
calamitatiile romaniloru si magiariloru impati
si torturati de egemonia si juncherismulu
sassescu; cisi nobilele menuntaie alle sassi-
loru, a acestui Culturvolk alessu. — Cu re-
ferentia la aceste „Kelet“ era admonedia gu-
vernulu si barbatii, cari au detorinta d'a da
tierreloru pacea si natiuniloru indestulirea si
dice: Guvernulu aru face bine, daca, inainte
de ce aru luá la desbateru meritoria ominosele
12 puncte de la Mediasiu [despre organisat.
fund. reg.], aru luá la profunda cumpenire
sirulu consiliiloru sassesci, compuse pre ba-
sea multoru esperentie si date autentice. Bine
se grigésca guvernulu, cá flancierii falsi si
bine disciplinati ai sassiloru, se nu lu-afte
nepregatitu in acésta cestiune. Ranicherii d'o
suta ori voru duce ministeriulu la apa, si to-
tu-si totu-de-un'a setosu se va reintorce! Este
bine a scormoni pucintellu prin archivele
fostulu guvernulu. Guvernulu nu crutie osteve-
l'a, ce o pretinde studiarea acestei cestiuni,
cá-ci pocaint'a ar poté sè fia preatardta.
Suatulu n'ar fi réu, dar de urmatu cu ane-
voe lu-va urmá guvernulu magiaru, care se va in-
grigi cá sassi se crutie interesele celloru 20
mii magiari de pre fundulu reg. era ca sè im-
pile pre Romani este vechi'a politica a ma-
giaro-sassiloru.

*(P r o i e c t u l u d e l e g e) des-
pre organisatiunea fundulu reg. dupa scriile
mai recente, se dice a fi gat'a. Dupa acestu
proiectu, fia care scaunu d'in fund. reg. va
formá unu comitatu cu comitele seu supremu
si universitatea fund. reg. nu va avé alta in-
gerintia de cáfu administraroa averei comune.
— Inse aceste sunt numai faime.

*(S o c i e t . „P e t r u M a i o r u .“)
Secretariulu provisoriu allu societ. „P. M.“
incunoscientedia on. membri ai societ. cá in
sied. de la 19. ian. la ordinea dille voru fi
operatulu Dlui Gruia Liub'a. D. Gav-
rila Mihali va da cetire critice facute a supr'a
tratatuului D. Hangea despre „Nessulu intre
principiu si persona, si valorea lui.“ Dlu Ionu
M. Rosiu va ceti continuarea dialogulu poli-
ticu-nationalu, intre unu pessimistu si optimistu

*(B a l u l u r o m a n u) care lu-va
arangiá tenerimea studiosa d'in Budapesta, se
va tiené in 11. fauru a. c. st. n. in Otelulu
Mare. De mama a balulu rom. fu invitata
Dn'a Mocini, nasc. Somogyi. Assemene scimu,
cá comit. arang. s'a adressatu cátra DD. M.
Dobo si Elia Popu, d'in Orestia, rogund-
u-i pentu imprumutarea vestminteloru de ca-
lusieru, care strabnu jocu si in estu annu va
fi produsu de 11 teneri, spre admirarea si
delectarea publiculu. Dupa activitatea de pa-
na acum a comit. am poté avé sperantia de
unu succesu fromosu allu balulu rom.

(I m e n e u.) Clemente A. Raicu, teologu
absolutu de Blasiu, fiulu paroculu d'in Sin-
c'a-Vechia, districtulu Fagarasiului, s'a incre-
dintiatiu cu amabil'a si frumos'a Domnisoara
Maria Moga, fiic'a repansatulu si sor'a actu-
alelu protopopu d'in Vaicelle (Elópatak.) Actu-
tulu de cununi se va celebrá Joi in 23. ja-
nuariu a. c. in Brasiovu. Ceriulu sè binecu-
vente acesta juna parochia si fericirea sè li
sarida preste tota viet'a.

(O f f e r t e b e n e v o l e) pentu scol'a pple
g r . c a t h . r o m . d ' i n L a p u s i u - u n g .

List'a Nr. 17. Prin staroiti'a Dlui Ga-
brielu Popu, protopopu in Tr. Clusiuului s'a
tramisu 12 fl. 40 cr. v. a. anume: D'in comu-
n'a Fenesu si de la parochiu Fenesiului,
d'in Cuscu-Molostoru, d'in Agbiresiu, d'in
Totolecu, d'in San'a, d'iu Dresea si de la
parochulu Dresei, d'in Feleacu, d'iu S. Paulu
si de la DSA, atara de postportulu epistolei
cáte 1 fl. Apoi d'in comun'a Corusiu 90, si
d'iu Top'a-Sancraiu 50 cr. Sum'a totala face
12 fl. 40 cr. v. a. Care adaugandu-se la
sum'a de 623 fl. 76 cr., pana acum offerita,
resulta capitalulu 636 fl. 16 cr. v. a.

Lapusiu-ung., la 31. dec. 1872.

D e m e t r i u V a r n ' a ,
v.-prof. si professore.

Sciri electrice.

V e r s a l i ' a , 15. Jan. (Siedinti'a
Adun. nation.) Belcastle indegeta de-
missiunea contelui Bourgoing si faptele
premerse ac-
stei demissionari, anume
affacerea Orénoque, si intreba deca
acest'a insemna recedere de la politica
d'a aperá si venerá pre Pap'a. Orato-
rele esplica mai de parte, cá scutul
francesu pentu Vaticanu este de in-
semnetate pentu salutea si libertatea
lumii. Dufaure respunde, cá instruc-
tiunile date lui Orénoque au fostu sim-
plu lucru de curtenire si de locu
nu contienu parasirea relatiuniloru cá-
tra a. scaunu. Documentu pentu acé-
st'a este nmirea lui Corcelles a ca-
rui liberalismu si catolicismu dau des-
tula garantia. Aperarea asiédiaminte-
loru francese religiose d'in Rom'a va
fi una d'in principalele grigi ale lui
Corcelles. Franci'a in neci o privintia
nu nutresce politica inamica facia de
s. scaunu. Dufaure, in fine, deliniedia
greutatile guvernulu francesu, care
nkuesce, a tiené in Rom'a duoi repre-
sentanti: si roga Adunarea nat a luá
in consideratiune aceste greutati. Ches-
nelong multiamesc lui Dufaure, si
conosce greutatile, conjura inse guver-
nulu, a nu despartí interessulu fran-
cesu de celu catolicu si a aperá si mai
de parte pre Pap'a, a carui curagiu si
virtuti imple cu admirare lumea in-
trega. (Approbari viue.)

L o n d o n u , 16. Jan. La immor-
mentarea lui Napoleon au fostu de
facia 60,000 persone. Princiulu imperi-
ale fu salutat in Camdon-hanse, cu:
„Setraesca imperatoarele!“ Inse princi-
pele e respunsu: imperatoarele e mor-
tu, se traesca Franci'a!“ (Ex ungue
leonem!)

B u c u r e s c i . 15. Jan. Asta-di
se va tiené in tota Romani'a parastasu
pentu Napoleonu; integ'a pressa de-
dica lui Napoleonu scrieri simpatice;
asemene fu ordonatu si doliu de 15
dille.

R o m ' a , 15. Jan. La parastasulu
tienutu asta-di pentu Napoleonu, au
luatu parte cardinalulu Bunaparte,
membrii familiei Bunaparte, elit'a so-
cietatii romane, membri ai parlamentu-
lui si alte persone numeroase.

R o m ' a , 15. Jan. Senatululu primí
cu unanimitate propunerea lui Borno-
meo, care deplange mortea lui Napole-
onu. Diariulu „Osservatore Romano“
dice: catolicii nu potu partecipa la
monumentulu lui Napoleonu, fiindu
cá Napoleonu a causatu starea presenta
d'in Rom'a. Pap'a primí asta-di
adresele collegieloru preoticesci d'in
Rom'a si in respunsulu seu citá
celoru trei tentatiuni a lui Iesus;
Pap'a accentuá de ce mai periculosa
aceea, carea in schim- bu pentu bani
si promissiuini, promittu pace si odihna.

V i e n ' a . 16. ian. Diariulu „Va-
terland“ scie, cá slovenii nu se voru
presintá in camer'a reprezentantiloru.

L e o p o l e , 16. Jan. Goluchows-
ky este chiamatu la Vien'a. Diariulu
„Dzi-nik“ provoca polonii se nu de-
ceda a dá proteste, oi petitiuni contra
alegeriloru directe.

P r a g ' a 17. Jan. In fruntea foie-
loru c-hice se vede publicata una pe-
titiune cátra imperatulu, subscrissa de
toti declarantii; petitiunea se inchiaia,
pronunciandu-se contra purcederii in-
ventionate a guvernulu, care produce
violarea drepturiloru a celoru mai
multe popore austriace si se roga pen-
tru chamaru la cáma a alto.u bar-
bati, pentu a face nou legamentu cu
poporulu bohemu, inainte de ce se
voru creá astfelu de fapte, cari voru
prepará pedece chiaru si potestati
medilicitoria a coronei, si se roga a
intrepune vointia suverana, pentu cá
tote poporele sè se bucare de egala
dereptate.

Propriet., edit. si red. respundiet.:

ALESSANDRU ROMANU.